

Samenvatting Routekaart Effectief preventieonderwijs in de geneeskundeopleiding

De aandacht voor preventie groeit in de gezondheidszorg. Dit vraagt om artsen die een actieve rol hebben in het bevorderen en beschermen van gezondheid. Om dit te realiseren, moeten we preventie stevig verankeren in de geneeskundeopleiding. Dit wordt ook benadrukt in het Raamplan Artsopleiding 2020 (NFU, 2020).

De routekaart is gericht op het ontwikkelen, monitoren of evalueren van preventieonderwijs in de geneeskundeopleiding en bestaat uit drie delen. In elk deel staat een doel centraal:

1. Raamwerk preventie in de geneeskundeopleiding

Dit raamwerk is een hulpmiddel voor artsen en onderwijskundigen die preventieonderwijs willen ontwikkelen voor het geneeskundecurriculum. Het laat zien welke kennis, vaardigheden en houding een pas afgestudeerde basisarts nodig heeft op het gebied van preventie. Met dit raamwerk kun je preventieonderwijs vormgeven, leerdoelen opstellen en de inhoud van cursussen of lessen bepalen.

- A Kerncompetentie**
- B Deelcompetenties**
- C Rollen, taken en verantwoordelijkheden**

A Kerncompetentie: preventief handelen als arts

Artsen zetten hun positie, kennis en ervaring actief in, binnen en buiten de spreekkamer, om binnen de gehele populatie, binnen deelpopulaties en/of bij individuele burgers ziekte te voorkomen en gezondheid te beschermen en te bevorderen. Dit doen zij in samenwerking met burgers, ketenpartners en andere stakeholders, waarbij zij zich hard maken voor gelijke kansen op gezondheid.

B De kerncompetentie is uitgewerkt in de volgende deelcompetenties:

1. De arts is zich ervan bewust dat veel gezondheidsproblemen veroorzaakt worden door beïnvloedbare en samenhangende omgevingsfactoren (determinanten van ziekte).
2. De arts is op de hoogte van actuele (maatschappelijke) ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op gezondheid.
3. De arts herkent wanneer individuele preventieve zorg vraagt om een aanpak op populatieniveau.
4. De arts handelt professioneel en zoveel mogelijk evidence-based.
5. De arts is zich bewust van de eigen rol en invloed en die van andere professionals en instanties op het gebied van preventie.
6. De arts kan een onderbouwd standpunt innemen ten aanzien van (eigen) verantwoordelijkheden in preventieve zorg.
7. De arts kan effectief communiceren met burgers, patiënten en professionals om informatie uit te wisselen die nodig is voor goede preventieve zorg.
8. De arts heeft kennis van het stelsel van de gezondheidszorg en de financiering in relatie tot preventieve zorg.

C Rollen, taken en verantwoordelijkheden

Op individueel niveau

1. Signaleren en registreren

- De arts signaleert en registreert determinanten die een rol spelen bij de gezondheid van een patiënt.
- De arts herkent relevante aangrijpingspunten ten aanzien van preventie.
- De arts herkent of creëert het juiste moment om in gesprek te gaan over gezondheid, functioneren in leef- en werkomgeving, leefstijl, en toegang tot zorg.

2. Intervenieren

- De arts gaat in gesprek met de patiënt en gebruikt hierbij passende technieken (gespreksvaardigheden).
- De arts begeleidt en adviseert de patiënt over gezondheid, gezond gedrag, en preventie van ziekte, en wijst als dat kan en gepast is op betrouwbare informatiebronnen.
- De arts zet een passende interventie in of verwijst de patiënt naar een relevante hulpverlener, en houdt hierbij rekening met mogelijke obstakels voor goede zorg (wachtlijsten, kosten, etc.).
- De arts kent en werkt samen met relevante (zorg) professionals in het sociale en/of medische domein.

3. Evalueren

- De arts monitort de voortgang en evalueert het effect van de ingezette acties en past zo nodig het plan aan.

Op populatieniveau

- De arts signaleert dat er een gezondheidsprobleem, -risico of -behoefte is bij een (deel)populatie aan de hand van ervaringen in de praktijk.
- De arts verifieert met data of bij anderen of er inderdaad een gezondheidsprobleem, -risico of -behoefte is, welke determinanten daarbij een rol spelen, in welke (deel)populatie en wat de omvang van het probleem is.

- De arts adresseert het probleem op een relevante plek. Dit kan bijvoorbeeld zijn bij een supervisor, de eigen organisatie, de beroepsorganisatie, de GGD, de politiek, in het publieke debat of op sociale media.
- De arts weegt per situatie af wat de eigen rol is ten aanzien van het probleem en de interventie, en schakelt hulp in waar aanvullende competenties nodig zijn.
- De arts kent en werkt samen met (zorg)professionals, burgers en andere stakeholders in het sociale en/of medische domein.

- De arts evalueert het effect van ingezette acties en deelt de bevindingen met relevante partners of via wetenschappelijke kanalen.

Samenvatting Routekaart Effectief preventieonderwijs in de geneeskundeopleiding

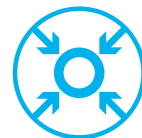
2. Public health- en preventieonderwijs: kenmerken en aandachtspunten

Regelmatig horen we dat studenten public health- en preventieonderwijs als 'anders' ervaren dan onderwijs in andere medische vakgebieden.

- Wat maakt public health- en preventieonderwijs specifiek t.o.v. onderwijs over andere medische vakgebieden/onderwerpen?
- Wat zijn kenmerken van public health- en preventieonderwijs?
- Waar moet je als docent rekening mee houden bij het ontwerpen en geven van public health- en preventieonderwijs?

Kenmerken public health- en preventieonderwijs

Kennis en Concepten

Systeembenadering versus een reductionistische benadering

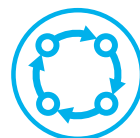

Rol van de arts: individuele patiëntenzorg of volksgezondheid?

Context van preventief handelen

Belangrijke rol van het zorgsysteem en geldstromen

Interprofessioneel handelen

Context van opleiden in de praktijk

Weinig zichtbare rolmodellen in de praktijk

Docenten voelen zich niet competent voor preventieonderwijs

Context van de student

Vooroordelen over public health, preventie en achterstandspopulaties

3. Onderwijskundige concepten en onderbouwing voor onderwijs

We hebben vijf handreikingen ontwikkeld waarin we vijf onderwijsconcepten uitdiepen die toepasbaar zijn bij het ontwikkelen van evidence informed preventieonderwijs.

Community Engaged Learning

- Abstract systeem concreet maken
- Reflectie op rol van de arts
- Urgentie laten ervaren

Interprofessioneel samenwerken

- Interprofessioneel handelen
- Zelfvertrouwen: je hoeft niet alles als individu op te lossen

Omgaan met een gebrek aan rolmodellen

- Gevolg van gebrek aan rolmodellen
- Hoe gebrek aan rolmodellen op te lossen?

Transformative learning

- Rol van de arts: PH relevant in alle arts-contexten
- Verandering inzetten van nice to know naar need to know

Communicatie en leefstijladviezen

- Hoe studenten tools (en zelfvertrouwen) meegeven om leefstijl gesprekken te kunnen en willen voeren in de praktijk

Wil je meer weten?

In onze Routekaart Effectief preventieonderwijs in de geneeskundeopleiding gaan we er uitgebreid op in.

Neem hiervoor contact op: a.w.kersten-2@umcutrecht.nl

Gefinancierd door ZonMw: 05550012140006